

Revisorernas redogörelse år 2020

Vi har utfört vår granskning enligt kommunallagen och fastställt revisionsreglemente. Revisorerna, som varit sju till antalet¹, har haft elva sammanträden under året. Revisorerna har biträtts av PwC. Revisionsinsatserna under året har bestått av granskningar inom såväl förvaltnings- som redovisningsrevision. Förvaltningsrevision syftar till att undersöka om nämndernas verksamhet är ändamålsenlig, ekonomiskt tillfredsställande och om den kontroll som utövas inom nämnderna är tillräcklig. Redovisningsrevision syftar till att bedöma om räkenskaperna är rättvisande och om den kontroll som utövas inom nämnderna är tillräcklig. Någon skarp gräns mellan förvaltnings- och redovisningsrevision finns inte.

Nedan sammanfattas i punktform våra väsentligaste iakttagelser med anledning av granskningen av årsredovisningen för 2020:

- > Grundat på vår granskning har det inte framkommit några omständigheter som ger oss anledning att anse att årsredovisningen inte lämnar upplysning om verksamhetens utfall, verksamhetens finansiering och den ekonomiska ställningen. Däremot sker avvikelse mot lag och god sed avseende förvaltningsberättelsens uppställningsform då vissa obligatoriska huvudrubriker utelämnats, samt att koncernperspektivet inte kommenterats under respektive rubrik. Inför 2021 bör staden arbeta vidare med förvaltningsberättelsens struktur och innehåll i enlighet med de nya krav som följer av lagen om kommunal bokföring och redovisning och de rekommendationer som lämnats av RKR² kopplat till tillämpningen av vissa delar av lagen. Beskrivningarna bör då utgå från ett övergripande koncernperspektiv under varje rubrik och därefter stadens och andra eventuella väsentliga koncernföretag.

Vidare ska drifts- och investeringsredovisning utgöra egna avsnitt i årsredovisningen och tilläggsupplysningar om dessa ska lämnas i enlighet med RKR's rekommendation R14.

- > Vi bedömer att räkenskaperna i allt väsentligt är rättvisande. De fel som noterats bedöms inte som väsentliga och påverkar därför inte vår bedömning av räkenskaperna för år 2020. Årsredovisningen är i huvudsak upprättad enligt god redovisningssed.
- > Grundat på vår granskning av årsredovisningens återrapporering har det inte framkommit några omständigheter som ger oss anledning att anse att resultatet inte skulle vara förenligt med de finansiella mål som fullmäktige fastställt i budget 2020.

¹ En revisor har befriats från sitt uppdrag av fullmäktige den 21 januari 2021.

² Rådet för kommunal redovisning.

- > Grundat på vår granskning av årsredovisningens återrapportering har det inte framkommit några omständigheter som ger oss anledning att anse att resultatet inte skulle vara förenligt med de verksamhetsmål som fullmäktige fastställt i budget 2020.
- > Styrelsen lämnar en sammanfattande bedömning avseende den samlade måluppfyllelsen avseende god ekonomisk hushållning för år 2020.

Genomförda granskningar

Nedan lämnas en kortfattad redogörelse över granskningar som genomförts avseende revisionsåret 2020.

Delårsrapport 2020

Det har inte framkommit omständigheter som tyder på att stadens delårsrapport inte, i allt väsentligt, är upprättad i enlighet med lagens krav och god redovisningssed i övrigt.

Vid granskningen har inte framkommit några omständigheter som föranleder oss att göra någon annan bedömning av måluppfyllelsen än kommunstyrelsen. De finansiella målen bedöms komma att uppfyllas liksom de av fullmäktige beslutade verksamhetsmålen i budget 2020.

God ekonomisk hushållning

Vi bedömer den finansiella måluppfyllelsen som förenlig med fullmäktiges finansiella mål. I årsredovisningen görs en överskådlig avstämning mot stadens finansiella mål som fastställts i budget. Vi bedömer, utifrån årsredovisningens återrapportering, att verksamhetens utfall är förenligt med fullmäktiges övergripande mål för verksamheten.

Grundläggande granskning

Syftet med den grundläggande granskningen är att ge stadens revisorer ett underlag till uttalande i revisionsberättelsen vad gäller om styrelsens och nämndernas förvaltning skett på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt samt med tillräcklig intern kontroll. I denna bedömning vägs även övriga granskning som genomförts under året in, i form av bl a fördjupade granskningar.

Revisionsfrågor i 2020 års grundläggande granskning har formulerats avseende:

- Styrning, kontroll och åtgärder, måluppfyllelse för verksamheten samt för ekonomin
- System för intern kontroll
- Sjukfrånvaro
- Hantering av konsekvenser av covid-19

Sammantaget är bedömningen att staden har ett väl utvecklat system för styrning, uppföljning och kontroll som omfattar samtliga nämnder. Sammantaget bedömer vi att Kommunstyrelsen och nämnderna i allt väsentligt säkerställt en ändamålsenlig och ekonomiskt tillfredsställande verksamhet samt en tillräcklig intern kontroll.

Vi konstaterar att samtliga nämnder presenterar mål för verksamheterna i sina antagna verksamhetsplaner för 2020 och att återrapportering sker i delårsrapporter per april och augusti. Vidare rapporterar samtliga nämnder med fokus på ekonomi ytterligare två gånger i form av budgetuppföljningar. Vår bedömning är att redovisat resultat för styrelsen och flertalet nämnder är förenligt

med fastställda mål. Skolnämnden redovisar dock negativa avvikelser mot budget i varierande omfattning. I och med att Överförmyndarnämnden och Valnämndens driftbudgetar är integrerade i kommunstyrelsens budget går det inte att bedöma dessa nämnders budgetföljsamhet. Skolnämndens samt Socialnämndens prognossäkerhet under året bedöms kunna utvecklas. I övrigt konstaterar vi att samtliga nämnder har en god måluppfyllelse för verksamhetsmålen.

I huvudsak uppvisar styrelse och nämnder ett strukturerat och riskbaserat internkontrollarbete. Vissa avvikelser har konstaterats.

Den grundläggande granskningen visar därutöver att stadens arbete för att hantera effekter av covid-19 varit tillfredsställande, liksom stadens arbete med att minska sjukfrånvaron.

Granskning av leverantörsregister/-utbetalningar

På uppdrag av stadens förtroendevalda revisorer har PwC granskat den interna kontrollen i hantering av leverantörsregister/-utbetalningar samt följsamhet till avtal.

Granskningen visar att staden har rutiner/kontroller för hantering av leverantörsregister- och utbetalningar men att det finns vissa brister i att säkerställa fullständigheten i kontrollerna. Utifrån detta görs bedömningen att Kommunstyrelsen inte i alla delar har en tillräcklig intern kontroll avseende hantering av leverantörsregister/-utbetalningar.

De mest väsentliga iakttagelserna redovisas nedan:

- Det finns rutiner för initial och löpande kontroll av leverantörer, och dessa synes fungera. Under granskningsperioden har till exempel inga utbetalningar till s.k. blufföretag gjorts. Det bedöms dock finnas en risk i att det finns ett stort antal anställda med behörighet att lägga upp/ändra leverantörsdata. Dessutom saknas en kontroll som säkerställer att en komplett fil skickas till det företag som utför löpande kontroll av stadens anlitade leverantörer.
- Det saknas en rutin/kontroll för att följa upp ändringar av fast data. Däremot skapas en logg över alla upplägg/ändringar som görs av leverantörsdata och på förekommen anledning skulle det i efterhand vara möjligt att följa upp vem, när och vad som har ändrats.
- Enligt stadens rutin ska en kontroll av leverantörsregistret göras minst en gång per år men någon sådan kontroll har inte gjorts under de senaste åren.
- Det finns aktuella attestförteckningar för samtliga nämnder. Attestförteckningarna bedöms, utifrån genomförd verifiering, överensstämma med registrerade attestbehörigheter i ekonomisystemet.
- Det finns rutiner som säkerställer att leverantörsfakturer kontrolleras mot överenskomna villkor/avtal samt är attesterade i enlighet med gällande attestregler. Under 2020 har ett projekt påbörjats för att införa elektronisk handel i staden vilket, om systemet används, kommer att innebära att en del av kontrollerna sker automatiskt (såsom t.ex. priskontroll). Verifieringen gjordes i allt väsentligt utan anmärkning.
- Det finns inte rutiner och system som säkerställer att utbetalningsfilen till bank hanteras av två i förening. Det bedöms finnas en risk kopplat till möjligheten att ändra i utbetalningsfilen

Enligt de uppgifter som framkommit i samband med genomgång av de iakttagelser som gjorts i granskningen har ett flertal åtgärder planerats av staden med anledning av noterade brister, bland annat ses hanteringen av betalningen över. Vi ser positivt på de

åtgärder som planerats och rekommenderar Kommunstyrelsen att säkerställa att dessa genomförs.

Rapporten har översänts till Kommunstyrelsen för svar på de iakttagelser och rekommendationer som lämnas i rapporten.

Förstudie avseende det kommunala aktivitetsansvaret

Enligt skollagen har kommunerna en skyldighet att löpande hålla sig informerade om sysselsättningen hos ungdomar mellan 16 och 20 år som inte går i gymnasieskolan. Revisorerna har under året låtit genomföra en förstudie rörande hur det kommunala aktivitetsansvaret är organiserad och strukturerat i Solna stad. Utifrån förstudien har inte framkommit någon förhöjd revisionsrisk avseende det kommunala aktivitetsansvaret som i nuläget motiverar en fördjupad granskning.

Granskning av styrning och uppföljning avseende underhåll av stadens fastigheter

Syftet med granskningen har varit att bedöma om Tekniska nämnden har säkerställt en ändamålsenlig styrning och uppföljning avseende underhåll av stadens fastigheter.

Den sammanfattande bedömningen är att Tekniska nämnden inte helt säkerställt en ändamålsenlig styrning och uppföljning avseende underhåll av stadens fastigheter.

Utifrån genomförd granskning lämnas följande rekommendationer:

- Lokalförsörjningsstrategin bör ses över utifrån att den ej är uppdaterad sedan år 2018. Vi bedömer bl.a. att angivna riktvärden för det planerade underhållet (60-110 kr/kvm) är lägre än det faktiska underhållet.
- Underhållsplanerna bör i delar kompletteras med kostnadsberäkningar för aktuell 5-årsperiod samt enskilda år i syfte att tydliggöra de ekonomiska konsekvenserna ner på enskild objektsnivå (fastighet).
- I syfte att säkerställa satsningar samt möjliggöra uppföljning bör budget avseende underhåll beslutas exkluderat för verksamhetsanpassningar.
- Uppföljningen av underhållskostnaderna bör särskiljas, avseende såväl planerat som felavhjälpande underhåll, samt återrapporteras till Tekniska nämnden.

Revisorerna har översänt rapporten till Tekniska nämnden för besvarande.

Granskning av IT-säkerhet med inriktning mot lösenordsstandard och behörighetshantering

Under året har en uppföljande granskning av lösenordsstandard och behörighetsinställningar inom staden genomförts. Granskningen har skett som ett led i att följa upp tidigare granskningar som genomförts under 2018 och 2019.

Efter genomförd granskning är vår sammanfattande bedömning att Kommunstyrelsen har säkerställt att Solna stads nuvarande behörighetshantering samt lösenordsstandard håller en tillräcklig och tillfredsställande nivå för att reducera risken för obehörig åtkomst i nuläget.

Revisorerna ser positivt på att IT-säkerheten inom de områden som granskats de senaste åren har stärkts successivt. Samtidigt vill revisionen betona vikten av att kommunstyrelsen genom en aktiv styrning och uppföljning fortsatt säkerställer att IT-säkerheten kontinuerligt utvecklas och anpassas till interna och externa förändringar i hotbilden.

Granskning av Solna Vatten AB's underhåll av Va-anläggningar och ledningsnät

PwC har på uppdrag av Solna Vatten AB:s lekmannarevisor och inom ramen för den samordnade revisionen genomfört en granskning avseende bolagets underhåll av Va-anläggningar och ledningsnät. Syftet med granskningen har varit att bedöma om Solna Vatten AB:s styrelse har säkerställt en ändamålsenlig styrning och uppföljning av underhållet i bolagets VA-anläggningar och ledningsnät.

Den samlade bedömningen är att Solna Vatten AB's styrelse inte i tillräcklig omfattning säkerställt en ändamålsenlig styrning och uppföljning av underhållet av bolagets VA-anläggningar och ledningsnät. Styrelsen behöver förtydliga och klargöra bolagets mål och inriktning gällande underhåll. Trots detta bedöms bolagets operativa verksamhet fungera på ett tillfredsställande sätt.

Bolagets styrelse har beslutat om en budget för år 2020, dock inte någon verksamhetsplan/affärsplan i vilken bolagets prioriterade mål och aktiviteter för året samt uppdrag till bolagsledningen tydliggörs. Bolaget saknar vidare en beslutad VA-plan. Det är vår bedömning att bolagets styrelse inte givit ledningen ett formellt uppdrag att tillse att förutsättningarna för detta finns på plats. I intervjuer framhålls att det vid tid för granskningen pågår ett arbete gällande uppdatering/framtagande av såväl kapacitetsutredning som förnyelseplan. Det finns även underlag framtagna till förnyelseplan. Underlagen innehåller bedömningar samt prioriteringar på objektsnivå och beskrivs innehålla samtliga aktuella objekt. Det finns en angiven prioritering per objekt samt när i tid en åtgärd behöver vidtas. Det underlag vi har tagit del av saknar dock kostnadsberäkningar, vilket försvårar bedömningar avseende underhållsbehovet.

Utifrån genomförd granskning lämnas följande rekommendationer:

- Bolagsstyrelsen behöver säkerställa en ändamålsenlig styrning och uppföljning av underhållet i bolagets va-anläggningar och ledningsnät genom framtagande av kapacitetsutredning samt beslut om förnyelseplan och VA-plan.
- Utifrån framtagen förnyelseplan och VA-plan bör bolagsstyrelsen besluta om en årlig verksamhetsplan/affärsplan för bolaget samt budget omfattande åtminstone tre år, i vilken övergripande mål samt prioriterade aktiviteter för den aktuella perioden tydliggörs.
- Bolagsstyrelsen behöver säkerställa en ändamålsenlig uppföljning av bolagets underhåll avseende såväl ekonomi som verksamhet samt i enlighet med ägardirektivet besluta om vilka nyckeltal som bör följas över tid.

Rapporten har skickats till styrelsen för Solna Vatten AB för yttrande. Solna stads revisorer har även lämnat över rapporten till Kommunstyrelsen för kännedom och åtgärd. Revisorerna ser det som angeläget att Kommunstyrelsen inom ramen för sin fortlöpande uppsiktsplikt och ägarstyrning beaktar de iakttagelser som framkommit i denna granskning.

Övrigt

Revisorerna har även under året genomfört särskilda aktiviteter avseende:

- Fortsatt arbete med att utveckla revisionens arbetsformer genom särskilda arbetsgrupper.
- Löpande omvärldsbevakning
- Påbörjat väsentlighets- och riskanalys och revisionsplanering för 2021 ff.